

# CONSEIL DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

SESSION ORDINAIRE 2000-2001

19 JUNI 2001

## PROPOSITION DE RESOLUTION

**condamnant la décision des Etats-Unis  
d'Amérique de ne pas respecter  
les objectifs définis dans  
le Protocole de Kyoto  
en matière de réduction  
des niveaux de gaz à effet de serre**

(déposée par Mme Béatrice Fraiteur) (F)

## RAPPORT

fait au nom des Commissions réunies  
des Finances, du Budget,  
de la Fonction publique,  
des Relations extérieures et  
des Affaires générales et de l'Environnement,  
de la Conservation de la Nature  
et de la Politique de l'Eau

par M. Michel VAN ROYE (F)

Ont participé aux travaux des Commissions réunies :

### Commission des Finances :

1. *Membres effectifs* : M. Jean-Pierre Cornelissen, Olivier de Clippele, Mostafa Ouezekhti, Christos Doulkeridis, Michel Van Roye, Mme Magda De Galan, M. Rudi Vervoort.
2. *Membres suppléants* : Mme Danielle Caron, MM. Claude Michel, Alain Zenner, Mme Isabelle Emmerly.

### Commission de l'Environnement :

1. *Membres effectifs* : Mme Françoise Bertieaux, M. Stéphane de Lobkowicz, Mmes Isabelle Gelas, Marion Lemesre, MM. François Roelants du Vivier, Alain Adriaens, Mmes Dominique Braeckman, Geneviève Meunier, MM. Mohamed Azzouzi, Jean Demannez, Michel Moock, Mmes Béatrice Fraiteur, Adelheid Byttebier.
2. *Membres suppléants* : M. Vincent De Wolf, Mme Michèle Carthé.
3. *Autres membres* : Mme Françoise Schepmans, M. Joël Riguelle.

Voir :

### Document du Conseil :

A-181/1 – 2000/2001 : Proposition de résolution.

# BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE RAAD

GEWONE ZITTING 2000-2001

19 JUNI 2001

## VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**ter veroordeling van de beslissing van  
de Verenigde Staten van Amerika om de  
doelstellingen omschreven in  
het Protocol van Kyoto inzake de reductie  
van het emissieniveau van broeikasgassen  
niet te eerbiedigen**

(ingediend door mevrouw Béatrice Fraiteur) (F)

## VERSLAG

uitgebracht namens de Verenigde Commissies  
voor de Financiën, Begroting,  
Openbaar Ambt, Externe Betrekkingen en  
Algemene Zaken en  
voor Leefmilieu,  
Natuurbehoud en  
Waterbeleid

door de heer Michel VAN ROYE (F)

Aan de werkzaamheden van de verenigde Commissies hebben deel-  
genomen :

### Commissie voor de Financiën :

1. *Vaste leden* : De heren Jean-Pierre Cornelissen, Olivier de Clippele, Mostafa Ouezekhti, Christos Doulkeridis, Michel Van Roye, mevr. Magda De Galan, de heer Rudi Vervoort.
2. *Plaatsvervangers* : Mevr. Danielle Caron, de heren Claude Michel, Alain Zenner, mevr. Isabelle Emmerly.

### Commissie voor Leefmilieu :

1. *Vaste leden* : Mevr. Françoise Bertieaux, de heer Stéphane de Lobkowicz, mevr. Isabelle Gelas, mevr. Marion Lemesre, de heren François Roelants du Vivier, Alain Adriaens, mevr. Dominique Braeckman, mevr. Geneviève Meunier, de heren Mohamed Azzouzi, Jean Demannez, Michel Moock, mevr. Béatrice Fraiteur, mevr. Adelheid Byttebier.
2. *Plaatsvervangers* : De heer Vincent De Wolf, mevr. Michèle Carthé.
3. *Andere leden* : Mevr. Françoise Schepmans, de heer Joël Riguelle.

Zie :

### Stuk van de Raad :

A-181/1 – 2000/2001 : Voorstel van resolutie.

**Table des matières**

I.	Exposé de Mme Bernadette Wynants .....	3
II.	Discussion générale .....	5
III.	Discussion des articles et votes .....	10
IV.	Vote sur l'ensemble .....	11
V.	Annexe .....	12

**Inhoudstafel**

I.	Uiteenzetting van mevr. Bernadette Wynants...	3
II.	Algemene bespreking .....	5
III.	Artikelsgewijze bespreking en stemmingen.....	10
IV.	Stemming over het geheel.....	11
V.	Bijlage .....	12

## I. Exposé de l'auteur

Mme Béatrice Fraiteur estime que la Région de Bruxelles-Capitale se devait de réagir en tant que capitale européenne aux prises de position du président des Etats-Unis. La prise de position à court terme du président américain condamne le consensus international du Protocole de Kyoto de 1997.

L'auteur souhaite retracer le contexte. L'échec de la Conférence de La Haye a été particulièrement regrettable pour la Belgique et l'Europe en général et certainement encore plus désastreux pour les pays pauvres. En effet, cette importante réunion ministérielle devait amener les gouvernements à ratifier le Protocole de Kyoto de 1997.

Le Protocole de Kyoto impose des réductions d'émissions de CO<sub>2</sub> et de cinq autres gaz soupçonnés de réchauffer la planète à trente-huit pays industrialisés. L'Europe s'est engagée à diminuer de 5,2% ses émissions de gaz à effet de serre entre 2008-2012.

Dans ce contexte, Mme Béatrice Fraiteur a déposé antérieurement une proposition visant à contraindre le gouvernement régional à prendre des mesures drastiques afin de diminuer sa propre pollution de l'air et à lancer un plan de lutte contre le réchauffement climatique s'intégrant dans le plan air fédéral.

Depuis le dépôt de cette proposition de résolution, le problème du réchauffement climatique est loin d'avoir été réglé; il s'est aggravé. Plus grave encore, alors qu'il s'agit d'une problématique planétaire, les Etats-Unis ne voyant que leurs intérêts à court terme ont décidé de ne pas respecter le Protocole de Kyoto et de ne pas mettre en œuvre les mesures nécessaires à une réduction de la production de gaz à effet de serre.

En date du 13 mars 2001, le président Bush a renié sa promesse électorale d'imposer aux centrales électriques des normes obligatoires de réduction de leurs émissions de dioxyde de carbone. Quelques jours plus tard, le 29 mars 2001, il a refusé officiellement de ratifier le Protocole de Kyoto. Selon lui, ce protocole exonère de leurs responsabilités 80% de la planète, Inde et Chine incluses, tout en portant gravement préjudice à l'économie américaine.

Cette position paraît pour le moins intenable compte tenu du fait que les Etats-Unis sont les plus gros producteurs de gaz à effet de serre. Les Etats-Unis produisent 36% des émissions de CO<sub>2</sub>, l'Union européenne 22,4% et la Russie 15,4%.

Pour les Etats-Unis, il s'agit du onzième renoncement à une série d'engagements internationaux qui concernent à la fois la justice, l'environnement, les armes et les mines anti-personnelles.

## I. Uiteenzetting van de indiener

Mevr. Béatrice Fraiteur vindt dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als Europese hoofdstad niet anders kon dan reageren op de standpunten van de president van de Verenigde Staten. Het standpunt van de Amerikaanse president op korte termijn bedreigt de internationale consensus over het protocol van Kyoto van 1997.

De indiener schetst de context. De mislukking van de conferentie van Den Haag was zeer spijtig voor België en Europa in het algemeen, en nog meer voor de arme landen. Deze belangrijke ministeriële vergadering moest leiden tot de ratificatie van het protocol van Kyoto van 1997 door de regeringen.

Het protocol van Kyoto legt aan achttendertig industrielanden een vermindering op van de uitstoot van CO<sub>2</sub> en van vijf andere gassen waarvan men vermoedt dat die de aarde opwarmen. Europa heeft er zich toe verbonden om de uitstoot van zijn broeikasgassen met 5,2% te verminderen tussen 2008 en 2012.

In dat verband heeft mevrouw Béatrice Fraiteur reeds vroeger een voorstel ingediend om de gewestregering te verplichten om drastische maatregelen te nemen om de luchtvervuiling in ons Gewest te verminderen en een plan ter bestrijding van de opwarming van de planeet op touw te zetten binnen het raam van het federale plan.

Sinds de indiening van dit voorstel van resolutie is het probleem van de opwarming van de planeet verre van opgelost. Het is nog ernstiger geworden. Wat nog erger is, is dat de Verenigde Staten ondanks het feit dat het om een wereldwijd probleem gaat, enkel aan hun belangen op korte termijn denken en beslist hebben om het protocol van Kyoto op te zeggen. Zij zijn niet van plan om de noodzakelijke maatregelen te nemen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen.

Op 13 maart 2001 is president Bush teruggekomen op zijn verkiezingsbelofte om de elektriciteitscentrales normen op te leggen om hun uitstoot van CO<sub>2</sub> te verminderen. Enkele dagen later, op 29 maart 2001, heeft hij officieel geweigerd om het protocol van Kyoto te ratificeren. Volgens hem ontslaat het protocol 80% van de planeet van zijn verantwoordelijkheden, India en China inbegrepen, en brengt het de Amerikaanse economie ernstige schade toe.

Dit standpunt lijkt toch zeer moeilijk te verdedigen aangezien de VS de meeste broeikasgassen uitstoten. De VS zijn verantwoordelijk voor 36% van de CO<sub>2</sub>-uitstoot, de Europese Unie 22,4% en Rusland 15,4%.

De VS verzaken voor de zoveelste maal een aantal internationale verplichtingen, onder andere inzake justitie, leefmilieu, wapens en antipersoonsmijnen.

Or, tous les experts s'accordent sur les points suivants :

- le réchauffement climatique trouve sa cause principale dans l'activité humaine;
- il est significatif à ce propos de noter que la température moyenne globale s'est accrue de manière importante à compter de l'industrialisation de nos sociétés;
- les effets du réchauffement climatique se font sentir aujourd'hui à la surface de la planète, mais aussi et surtout il commence à affecter les activités humaines (santé, économie, assurances, migration, etc).

Enfin, il faut savoir que le CO<sub>2</sub> reste présent dans l'atmosphère pendant près de cent années. Dès lors, même appliqué à la lettre, le Protocole de Kyoto, prévoyant une diminution de 5,2% des émissions de gaz à effet de serre entre 2008 et 2012 n'aura qu'un effet «négligeable» ...

On se doit dès lors de prendre hic et nunc des mesures particulièrement sévères afin d'en diminuer les effets les plus catastrophiques.

Selon Mme Béatrice Fraiteur, face à la décision américaine, deux comportements s'imposent :

1. une condamnation officielle de la décision américaine afin de montrer l'intérêt que l'Europe et une Région qui abrite la capitale de l'Europe attachent à la ratification et la mise en œuvre rapide et effective des mesures de réduction des émissions de gaz à effet de serre prévue dans le Protocole de Kyoto de 1997.
2. l'organisation, dans les meilleurs délais, de nouvelles discussions avec les Etats-Unis d'Amérique pour concrétiser un programme commun de réduction des émissions de gaz à effet de serre (GES) étant donné que c'est le plus gros producteur de GES de la planète.

Mme Béatrice Fraiteur rappelle que la proposition a pour objet de :

1. demander au gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale de prendre acte de la ferme condamnation par le Conseil de la décision des Etats-Unis d'Amérique de ne pas ratifier, de ne pas mettre en œuvre le Protocole de Kyoto en matière de réduction des gaz à effet de serre;
2. examiner toutes les possibilités de voir la Région participer, tant au niveau national qu'au niveau international, au développement et à l'accentuation des mesures destinées à contraindre les Etats-Unis d'Amérique à revenir sur leur décision;
3. mettre tout en œuvre pour contraindre le gouvernement fédéral à faire de la ratification et de la mise en œuvre

Alle deskundigen zijn het er echter over eens dat :

- de opwarming van de planeet voornamelijk het gevolg is van menselijke activiteiten;
- het in dat verband veelbetekenend is dat de gemiddelde temperatuur van de planeet sterk gestegen is sinds de industrialisering van onze maatschappij;
- de opwarming niet enkel gevolgen heeft voor de planeet zelf, maar ook voor de menselijke activiteiten (gezondheid, economie, verzekering, migratie enz.).

Men moet ook weten dat de CO<sub>2</sub> bijna honderd jaar in de atmosfeer blijft hangen. Ook al wordt het protocol van Kyoto nauwgezet toegepast (met het doel om 5,2% minder broeikasgassen uit te stoten tussen 2008 en 2012), dan nog zal het een 'verwaarloosbaar' effect hebben...

Wij moeten dus hic et nunc zeer strenge maatregelen nemen om de ergste gevolgen te beperken.

Volgens mevr. Béatrice Fraiteur zijn er maar twee reacties mogelijk ten aanzien van de Amerikaanse beslissing :

1. een officiële veroordeling van de Amerikaanse beslissing om aan te tonen hoeveel belang Europa en het Gewest op wiens grondgebied de hoofdstad van Europa zich bevindt, hechten aan de ratificatie en de snelle en effectieve uitvoering van de maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen overeenkomstig het protocol van Kyoto van 1997.
2. het zo snel mogelijk organiseren van nieuwe besprekingen met de VSA om een gemeenschappelijk programma op te zetten ter vermindering van de uitstoot van broeikasgassen, aangezien de VS de meeste van die gassen produceren.

Mevr. Béatrice Fraiteur herinnert eraan dat het voorstel ertoe strekt :

1. de Brusselse Hoofdstedelijke regering te vragen akte te nemen van de krachtige veroordeling door de Brusselse Hoofdstedelijke Raad van de beslissing van de Verenigde Staten van Amerika om het Protocol van Kyoto inzake reductie van de broeikasgassen niet te ratificeren en niet uit te voeren;
2. te onderzoeken welke mogelijkheden het Gewest zowel op nationaal als op internationaal vlak heeft om bij te dragen tot het nemen en het verscherpen van maatregelen om de Verenigde Staten van Amerika op hun beslissing te doen terugkomen;
3. alles in het werk te stellen om de federale regering ertoe te dwingen om van de ratificatie en de concrete maatre-

concrète du Protocole de Kyoto un objectif essentiel de la prochaine présidence belge de l'Union européenne.

4. demander au ministre-président, à l'instar de ce que fera la Présidente du Conseil, de communiquer officiellement aux représentants des Etats-Unis d'Amérique en Belgique la présente résolution et la désapprobation du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale, par ailleurs capitale de la Belgique et de l'Europe.

La décision du président George W. Bush a été dictée par un consortium d'industriels américains. La députée estime que celui-ci pourrait être amené à faire marche arrière si un mouvement généralisé de réprobation voit le jour.

L'adoption de cette proposition de résolution devrait revêtir une dimension symbolique dans le chef du parlement d'une ville-région, capitale de la Belgique et de l'Union européenne.

## II. Discussion générale

Avant de céder la parole aux commissaires pour l'échange de vues, la Présidente signale qu'à Rio (Conférence des Nations Unies sur l'environnement et le développement – Sommet de la Terre), à l'époque d'Al Gore, les Etats-Unis demandaient déjà d'abord des efforts aux pays les plus pauvres avant de bien vouloir engager les pays industrialisés.

M. Michel Van Roye souligne que la proposition de résolution est utile même si on peut s'interroger jusqu'où elle remontra.

Le député estime qu'avant de faire prendre acte de la ferme condamnation, il faut prévoir un tiret dans le corps de la résolution qui condamne fermement la décision unilatérale des Etats-Unis. Il suggère dès lors d'insérer après «demande au gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale» un tiret selon le dispositif suivant : «– condamne fermement la décision des Etats-Unis de refuser le Protocole de Kyoto;».

M. Michel Van Roye observe en outre que l'auteur de la proposition demande de faire ratifier le Protocole de Kyoto par le gouvernement fédéral. Or, note le député, la Région de Bruxelles-Capitale n'a pas encore fait le pas. Avant de condamner une superpuissance, il faut être irréprochable.

La Présidente informe le député que c'est d'abord à l'Etat fédéral de ratifier le Protocole et ensuite aux Régions.

gelen ter uitvoering van het Protocol van Kyoto een essentiële doelstelling tijdens het Belgische Voorzitterschap van de Europese Unie te maken;

4. de minister-president van de Regering opdracht te geven om, naar het voorbeeld van de Voorzitter van de Raad, deze resolutie en de afkeuring van het parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waar tevens de hoofdstad van België en van Europa gelegen is, officieel mee te delen aan de vertegenwoordigers van de Verenigde Staten in België.

President George W. Bush heeft zich bij het nemen van deze beslissing laten leiden door de wensen van een consortium van Amerikaanse industriëlen. De volksvertegenwoordigster meent dat hij ertoe gebracht kan worden om op zijn beslissing terug te komen indien een ruime protestbeweging op gang komt.

De goedkeuring van dit voorstel van resolutie zou een symbolische waarde hebben, omdat het uitgaat van een parlement van een stadsgewest, hoofdstad van België en de Europese Unie.

## II. Algemene bespreking

Alvorens het woord te geven aan de commissieleden, wijst de voorzitter erop dat de VS ten tijde van Al Gore in Rio (Conferentie van de Verenigde Naties over het leefmilieu en de ontwikkeling – Top van de aarde) eerst inspanningen vroegen van de armste landen voordat de industrielanden een verbintenis aangingen.

De heer Michel Van Roye onderstreept dat het voorstel van resolutie nuttig is, ook al kan men zich de vraag stellen of dit de personen in kwestie zal bereiken.

De volksvertegenwoordiger vindt dat alvorens akte te laten nemen van de strenge veroordeling, een streepje in de tekst van de resolutie opgenomen moet worden dat de eenzijdige beslissing van de Verenigde Staten streng veroordeelt. Hij stelt dan ook voor om na de woorden «vraagt de Brusselse Hoofdstedelijke Regering» een streepje toe te voegen luidend : «veroordeelt krachtig de beslissing van de Verenigde Staten om het protocol van Kyoto te verwerpen;».

De heer Michel Van Roye wijst er ook nog op dat de indiener van het voorstel vraagt dat de federale regering het protocol van Kyoto zou ratificeren. De volksvertegenwoordiger wijst er echter op dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dat zelf ook nog niet gedaan heeft. Alvorens een supermacht te veroordelen moet men zelf recht in zijn schoenen staan.

De voorzitter zegt aan het lid dat de federale Staat eerst het protocol moet ratificeren en dan pas de Gewesten.

M. Alain Zenner, tout en comprenant l'émotion que suscite la décision des Etats-Unis, souhaiterait obtenir de l'auteur de la proposition de résolution des éclaircissements quant à la disposition légale sur laquelle elle assied la compétence du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale pour déposer une telle proposition de résolution.

Le député est de plus en plus las de voir la prétention qu'ont d'aucuns de vouloir régler les affaires du monde à partir de l'assemblée régionale. En outre, il y a une répartition des compétences entre l'Etat fédéral et les entités fédérées qu'il convient de respecter sans vouloir toujours faire la justice dans le monde.

M. Olivier de Clippele rejoint les deux intervenants précédents tout en soulignant que la version N des demandes dans le deuxième tiret pose en quelque sorte cette question de compétence étant donné qu'on peut y lire : «– te onderzoeken welke mogelijkheden het Gewest zowel op nationaal als op internationaal vlak heeft om bij te dragen tot het nemen en het verscherpen van maatregelen om de Verenigde Staten van Amerika op hun beslissing te doen terugkomen».

La Présidente observe que ce n'est pas au Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale de s'adresser directement au président des Etats-Unis. Il s'agit d'une compétence du gouvernement fédéral; il convient de s'adresser au ministre des affaires étrangères.

Mme Béatrice Fraiteur a bien entendu les différentes remarques. Elle signale que la Région de Bruxelles-Capitale est directement concernée dans la mesure où elle sera amenée tôt ou tard à ratifier le Protocole de Kyoto.

Comme le Conseil a adopté une proposition de résolution sur les droits de la femme et de l'homme en Afghanistan, il en va de l'honneur du Conseil de dépasser parfois les matières à proprement régionales telles que les finances régionales, la propreté, la mobilité,...

L'auteur estime que l'assemblée régionale doit se préoccuper des droits de l'homme et de matières plus larges qui touchent la Région en tant que capitale européenne.

La Présidente signale qu'elle n'est pas sûre que ses collègues ne partagent pas cette préoccupation; il faut toutefois trouver la manière adéquate de la formuler.

M. Jean-Pierre Cornelissen abonde dans le même sens. Il faut distinguer la forme et le fond.

S'il n'est pas illégitime que le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale s'exprime sur une question liée de très près à l'environnement, il ne faut cependant pas se faire d'illusion sur le fait que le président des Etats-Unis trem-

De heer Alain Zenner begrijpt dat men beroerd wordt door de beslissing van de Verenigde Staten, maar hij zou van de indiener van het voorstel van resolutie willen vernemen wat de rechtsgrond van haar initiatief is om bij de Brusselse Hoofdstedelijke Raad een dergelijk voorstel van resolutie in te dienen.

Het stuit de volksvertegenwoordiger steeds meer tegen de borst dat sommigen de wereldproblemen van hieruit menen te moeten regelen. Bovendien moet de bevoegdheidsverdeling tussen de federale Staat en de deelgebieden geëerbiedigd worden en kan men dus niet zomaar internationale rechter spelen.

De heer Olivier de Clippele is het eens met de twee vorige sprekers en wijst erop dat het tweede streepje in de Nederlandse tekst met de vragen in zekere zin dit bevoegdheidsprobleem ter sprake brengt : «te onderzoeken welke mogelijkheden het Gewest zowel op nationaal als internationaal vlak heeft om bij te dragen tot het nemen en het verscherpen van maatregelen om de Verenigde Staten van Amerika op hun beslissing te doen terugkomen».

De voorzitter wijst erop dat het de Brusselse Hoofdstedelijke Raad niet toekomt om zich rechtstreeks tot de president van de Verenigde Staten te richten. Dat is een bevoegdheid van de federale regering. Men moet zich tot de minister van Buitenlandse Zaken richten.

Mevr. Béatrice Fraiteur heeft nota genomen van de verschillende opmerkingen. Zij wijst erop dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest rechtstreeks betrokken is aangezien het vroeg of laat met het protocol van Kyoto zal moeten instemmen.

De Raad heeft ook al een voorstel van resolutie heeft ingediend over de mensenrechten in Afghanistan. De Raad is aan zichzelf verplicht om soms verder te kijken dan de gewestelijke aangelegenheden zoals financiën, netheid, mobiliteit...

De indiener meent dat de gewestassemblee aandacht moet hebben voor de mensenrechten en andere aangelegenheden waarmee het Gewest als hoofdstad van Europa te maken krijgt.

De voorzitter zegt dat zij niet zeker is dat haar collega's het hiermee eens zijn; men moet echter de beste manier vinden om die bezorgdheid te verwoorden.

De heer Jean-Pierre Cornelissen is het daarmee eens. Men moet een onderscheid maken tussen de inhoud en de vorm.

Er is geen bezwaar tegen het feit dat de Brusselse Hoofdstedelijke Raad een standpunt inneemt in een kwestie die alles met leefmilieu te maken heeft, maar men moet zich niet inbeelden dat de president van de Verenigde

blerait à la lecture de la résolution du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale.

M. Jean-Pierre Cornelissen souhaite souligner que le Protocole de Kyoto introduit des niveaux d'efforts différents selon les pays. Et dans un Etat fédéral comme la Belgique, il est nécessaire d'aborder la question et ce d'autant plus que d'aucuns se permettent d'affirmer que les efforts seraient différents au sein même de la Belgique. Il invite cependant l'auteur et ses collègues à trouver la bonne formulation.

M. Christos Doulkeridis a apprécié l'intervention de son collègue Alain Zenner qui souhaite relativiser la portée de certains actes parlementaires. Certaines résolutions ont déjà une portée tellement symbolique, tellement relative, quand on les adresse au gouvernement fédéral, il convient de rester modeste lorsqu'on vise des niveaux supérieurs.

Non-obstant, le député n'a pas d'objection fondamentale à discuter d'une proposition de résolution; il faudrait cependant l'amender pour remédier au manque de cohérence de la proposition faite par l'auteur. Il éprouve un certain malaise à formuler une condamnation envers un autre Etat alors que la Belgique n'est pas encore en règle avec la ratification du Protocole de Kyoto. Il faut veiller en premier lieu à faire ratifier le Protocole par la Belgique.

Les propos de M. Doulkeridis sont d'autant plus judicieux que la Belgique avait pris des engagements lors du Sommet de la Terre à Rio en 1992 qu'elle n'a pas tenus, estime Mme Magda De Galan.

M. Alain Zenner reconnaît que l'émotion provoquée par la déclaration de George W. Bush a été générale. S'il va de soi qu'une assemblée parlementaire se prononce sur des problématiques des droits de l'homme et de la femme en général, dans le cas présent, le député demande de se méfier des débordements de compétence. Il existe des dispositions légales; le point abordé relève plutôt du ministère des affaires étrangères. M. Zenner estime que le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale pourra se prononcer le jour où il sera saisi de la ratification du Protocole de Kyoto. A force de multiplier des résolutions de ce genre, le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale risque d'entacher sa crédibilité. Il vaut mieux œuvrer de manière pragmatique dans le domaine de ses compétences.

M. Jean Demannez reconnaît que pour partie le sujet relève du ministère des affaires étrangères. Il ne faut toutefois pas oublier d'une part que la Région est compétente en matière d'environnement et que d'autre part, les Etats-Unis se moquent du monde, de notre Région incluse, en s'arrogeant seuls le droit de bafouer un accord international.

Il serait peu judicieux que le débat aboutisse à une non-conclusion. Le député demande dès lors qu'on remanie la

Staten onder de indruk zal zijn van de resolutie van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad.

De heer Jean-Pierre Cornelissen onderstreept dat het protocol van Kyoto niet dezelfde inspanningen vraagt aan alle landen. In een federaal land zoals België is het nodig dat deze kwestie besproken wordt, vooral omdat sommigen beweren dat zelfs in België niet iedereen dezelfde inspanning zou moeten leveren. Hij vraagt de indiener en haar collega's om de goede formulering te vinden.

De heer Christos Doulkeridis kan zich wel vinden in de opmerking van zijn collega Alain Zenner die de draagwijdte van sommige parlementaire initiatieven relativiseert. Bepaalde resoluties die tot de federale regering gericht worden zijn al zo symbolisch en van betrekkelijke waarde. Men moet dus zeker geen al te hoge verwachtingen hebben als men nog hogere gezagsniveaus wil aanspreken.

De volksvertegenwoordiger heeft er niettemin geen bezwaar tegen dat een voorstel van resolutie besproken wordt. Het zou wel geamendeerd moeten worden om het coherenter te maken. De volksvertegenwoordiger vindt het vervelend dat een andere Staat veroordeeld wordt terwijl België zelf het protocol van Kyoto nog niet geratificeerd heeft. Men moet er eerst en vooral voor zorgen dat België het protocol ratificeert.

Volgens mevr. Magda De Galan doen de opmerkingen van de heer Doulkeridis des te meer ter zake omdat België tijdens de top van de Aarde in Rio in 1992 verbintenissen aangegaan is die het niet nagekomen is.

De heer Alain Zenner geeft toe dat de verklaring van George W. Bush niemand onberoerd heeft gelaten. Het is normaal dat een parlementaire assemblee zich uitspreekt over de mensenrechten in het algemeen, maar in dit bijzonder geval waarschuwt de volksvertegenwoordiger voor bevoegdheidsoverschrijding. Er bestaan wetsbepalingen ter zake: deze aangelegenheid valt veeleer onder de bevoegdheid van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De heer Zenner meent dat de Brusselse Hoofdstedelijke Raad zich pas zal kunnen uitspreken wanneer het protocol van Kyoto hem ter instemming voorgelegd wordt. Door altijd maar dergelijke resoluties aan te nemen, kan de Brusselse Hoofdstedelijke Raad zijn geloofwaardigheid verliezen. De Raad zou beter pragmatisch te werk te gaan binnen de grenzen van zijn bevoegdheden.

De heer Jean Demannez erkent dat de kwestie gedeeltelijk onder de bevoegdheid valt van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Anderzijds is het zo dat het Gewest bevoegd is voor leefmilieu en dat de VS lak hebben aan de rest van de wereld, ons Gewest inbegrepen, en zich het recht toe-eigenen om een internationaal akkoord op te zeggen.

Het zou geen goede zaak zijn mochten de besprekingen in de commissie tot niets leiden. De volksvertegenwoordiger

proposition pour qu'un texte émane de l'assemblée de la Région de Bruxelles-Capitale.

Le ministre informe que le sujet évoqué figure parmi les objectifs de la future présidence belge de l'Union européenne. S'il y a moyen d'infléchir une position au niveau européen pour dénoncer la position américaine, non respectueuse d'un certain nombre d'accords internationaux, la présidence belge s'y attèlera.

Le ministre estime qu'à ce stade-ci tirer tous azimuts n'augmente pas la cohérence et ne facilitera pas la tâche de la présidence belge en vue d'une réaction coordonnée au niveau européen. Si tous les länder allemands y allaient de leur cacophonie, cela ne permettrait pas non plus que l'Europe parle d'une seule voix.

Le ministre informe que le gouvernement bruxellois a adopté la semaine dernière l'avant-projet d'ordonnance portant ratification du Protocole de Kyoto; il a été transmis pour avis au Conseil d'Etat.

Selon le ministre, la meilleure manière de protester est de montrer que quoi qu'il arrive, on restera ferme par rapport aux principes de Kyoto en maintenant la volonté de ratifier le Protocole.

Tout en reconnaissant que tout le monde rejette l'attitude unilatérale des Etats-Unis de rejeter un consensus international, le ministre estime qu'il faut veiller à maintenir la problématique au cœur du débat des six mois de la présidence belge. Une telle attitude aura plus de poids.

M. Michel Van Roye est d'avis qu'il faut aboutir à quelque chose; partageant en cela la position de son collègue, M. Jean Demanze. En outre, souligne-t-il, les Etats-Unis qui représentent seulement 5% des habitants de la planète produisent au moins 25% des émissions de CO<sub>2</sub>, principal gaz à effet de serre visé dans le Protocole de Kyoto. Cet impact est tellement important qu'il n'est pas improbable que cela ait des retombées sur la qualité de l'environnement en Région bruxelloise.

Le ministre a raison; il convient de poursuivre le chemin pour ratifier le Protocole de Kyoto. Il faut tenir cet engagement. Parallèlement à cela, il faut réagir à la prise de position unilatérale du président des Etats-Unis, qui ne peut s'arroger le droit de casser un accord international.

Et de souligner qu'il y a une campagne au niveau international soutenue par différentes universités, associations, des parlementaires du monde entier, qui contredit les arguments invoqués par George W. Bush.

La Présidente consent à réécrire la proposition; la volonté des commissaires semble être d'arrêter de condamner

ger, et demande que le projet soit adapté à la situation de la Région de Bruxelles-Capitale. Elle demande également que le projet soit adapté à la situation de la Région de Bruxelles-Capitale.

De minister zegt dat deze kwestie op de agenda staat van het komende Belgische voorzitterschap van de Europese Unie. Als Europa bereid zou blijken een standpunt in te nemen tegen het Amerikaanse initiatief om een aantal internationale akkoorden niet na te leven, zal het Belgische voorzitterschap er ook alles aan doen om dit te doen slagen.

De minister meent dat als ieder voor zich spreekt de taak van het Belgische voorzitterschap om een Europese consensus te vinden er niet gemakkelijker op wordt. Indien de Duitse Länder allemaal een eigen standpunt zouden innemen, zou Europa ook niet met een stem kunnen spreken.

De minister zegt dat de Brusselse regering vorige week het voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met het protocol van Kyoto goedgekeurd heeft. Het is om advies aan de Raad van State bezorgd.

Volgens de minister is de beste manier om te protesteren achter de principes van Kyoto te blijven staan wat er ook moge gebeuren, en duidelijk te laten verstaan dat het protocol ondertekend zal worden.

De minister wijst erop dat iedereen de houding van de VS die een internationale consensus eenzijdig verbreken, veroordeelt, maar men moet er vooral voor zorgen dat deze kwestie gedurende zes maanden hoog op de agenda van het Belgische voorzitterschap blijft staan. Met een dergelijke werkwijze kan meer druk uitgeoefend worden.

De heer Michel Van Roye meent dat men een resultaat moet bereiken, zoals de heer Jean Demanze reeds zei. Hij onderstreept bovendien dat de VS, die slechts 5% van de wereldbevolking vertegenwoordigen, ten minste 25% van de emissies van CO<sub>2</sub>, het belangrijkste broeikasgas uit het protocol van Kyoto, produceren. Dit heeft verregaande gevolgen, waarschijnlijk zelfs voor het milieu in het Hoofdstedelijk Gewest.

De minister heeft gelijk. Wij moeten de procedure voor de ratificatie van het protocol van Kyoto voortzetten. Wij moeten deze verbintenis nakomen. Daarnaast moet er gereageerd worden tegen de eenzijdige beslissing van de president van de VS, die niet het recht heeft om een internationaal akkoord op de helling te zetten.

Het lid onderstreept dat er een internationale campagne gevoerd wordt door universiteiten, verenigingen en parlementsleden uit de hele wereld, waarbij de argumenten van George W. Bush weerlegd worden.

De voorzitter stemt ermee in om het voorstel anders te formuleren. De commissieleden lijken veeleer in de richte



mais d'aiguiller positivement les négociations pour qu'elles aboutissent.

M. Jean-Pierre Cornelissen souligne que lorsqu'on prend en considération les manquements de la Belgique – au sein de laquelle une Région prétend qu'étant donné que son économie est plus florissante, il faut que ses efforts en matière de diminution des émissions de gaz à effet de serre soient moins importants que celui des deux autres Régions – il s'agit de ne pas condamner un autre Etat.

Selon le député, la bonne démarche est de mettre la problématique bien en évidence durant les six mois de la présidence belge.

Mme Béatrice Fraiteur est disposée à participer aux discussions qui permettent de remanier le texte pour qu'on élabore une résolution forte qui appuie la présidence belge pour avancer dans le processus de négociations pour qu'un maximum d'Etats ratifient le Protocole de Kyoto et respectent ses engagements.

La Présidente signale que des propositions de résolution ont été déposées au Sénat également. Elle partage la préoccupation de rédiger un texte moins manichéen.

M. Mostafa Ouezekhti rejoint ses collègues précédents ; on ne peut adopter telle quelle cette proposition de résolution. Il faut la modifier.

La Présidente suggère de remanier la proposition de résolution en sous-commission, laquelle fera une proposition aux commissions réunies des finances et de l'environnement. La proposition devrait être discutée en séance plénière vers la mi-juin de manière à pouvoir avoir un impact en début de prise de présidence belge de l'Union européenne.

### **III. Examen de la proposition en sous-commission**

La Présidente, Mme Magda De Galan, rappelle que la sous-commission est chargée de faire une proposition aux commissions réunies pour fournir une feuille de route au gouvernement en ce qui concerne le Protocole de Kyoto. Pour ce faire, deux possibilités s'offrent à la sous-commission, soit amender la proposition existante, soit rédiger une proposition alternative.

Le Président, M. François Roelants du Vivier, signale qu'il y a plusieurs autres propositions que celle de Mme Béatrice Fraiteur. En outre, le cabinet du ministre a fait des suggestions aux commissions réunies et le rapporteur a rédigé des amendements à la proposition de Mme Fraiteur.

ting te gaan van een tekst die een positieve stimulans vormt voor verdere onderhandelingen, in plaats van een veroordeling uit te spreken.

De heer Jean-Pierre Cornelissen onderstreept dat men geen ander land kan veroordelen als men de tekortkomingen van België kent. In ons land is er een Gewest dat van oordeel is dat het minder inspanningen moet leveren om de emissie van broeikasgassen te verminderen met het argument dat het met zijn economie beter gaat.

Volgens de volksvertegenwoordiger bestaat de beste handelwijze erin om de kwestie tijdens de zes maanden van het Belgische voorzitterschap nooit uit de belangstelling te laten verdwijnen.

Mevr. Béatrice Fraiteur is bereid om deel te nemen aan de besprekingen om de tekst aan te passen en een positieve resolutie op te stellen die het Belgische voorzitterschap aanmoedigt om de onderhandelingen voort te zetten opdat zoveel mogelijk Staten het protocol van Kyoto zouden ratificeren en naleven.

De voorzitter wijst erop dat er ook in de Senaat voorstellen van resolutie ingediend zijn. Zij is het er mee eens dat de tekst genuanceerder moet zijn.

De heer Mostafa Ouezekhti sluit zich aan bij de vorige sprekers. Dit voorstel van resolutie kan zo niet aangenomen worden. Het moet gewijzigd worden.

De voorzitter stelt voor om het voorstel van resolutie in de subcommissie aan te passen. Die zal een aangepaste tekst aan de verenigde commissies voor financiën en leefmilieu voorleggen. Het voorstel zal tijdens de plenaire vergadering van half juni besproken worden zodat het op tijd klaar is voor het begin van het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie.

### **III. Bespreking van het voorstel in de subcommissie**

Voorzitter mevr. Magda De Galan herinnert eraan dat de subcommissie ermee belast is om de verenigde commissies een voorstel te doen over de aanwijzingen die de regering zullen worden gegeven met betrekking tot het protocol van Kyoto. De subcommissie heeft twee mogelijkheden : ofwel het bestaande voorstel amenderen, ofwel een andere tekst voorstellen.

Voorzitter François Roelants du Vivier wijst erop dat er nog enkele andere voorstellen zijn dan dat van mevr. Béatrice Fraiteur. Bovendien heeft het kabinet van de minister enkele suggesties aan de verenigde commissies bezorgd en heeft de rapporteur amendementen op het voorstel van mevr. Fraiteur opgesteld.

Quoi qu'il en soit, il faut que la sous-commission finalise une proposition à soumettre aux commissions réunies. On peut également faire appel à l'article 29.2 du règlement qui permet aux commissaires de conclure à la nécessité de légiférer en rédigeant une proposition d'ordonnance ou de résolution sans que le Conseil ne la prenne préalablement en considération si du moins cette proposition recueille l'accord de deux-tiers des membres des commissions.

M. Michel Van Roye craint que cette hypothèse ne soit peu plausible; en outre, obtenir l'accord des deux-tiers des commissions réunies sera extrêmement difficile.

M. François Roelants du Vivier estime que si certains commissaires souhaitent rentrer dans trop de détails, on n'aboutira jamais à une proposition consensuelle. Les points de vue ont été clairement exprimés lors de la réunion des commissions réunies.

Il informe que le Sénat et la Chambre traiteront très prochainement de la matière, tout en rappelant la responsabilité de la Région de Bruxelles-Capitale quant à la mise en œuvre du Protocole de Kyoto dans le cadre de ses compétences, sujet qui sera approfondi prochainement en commission de l'environnement.

Mme Magda De Galan est convaincue qu'il pourrait être utile de travailler en deux temps pour que le gouvernement régional puisse influencer les décisions au niveau de la Belgique. Elle rappelle que, dans quelques jours, la Belgique exercera la présidence de l'Union européenne avec Mme Vera Dua qui siégera en matière d'environnement, M. Michel Foret qui présidera les réunions relatives au climat et M. Didier Gosuin, les réunions relatives aux emballages et au bruit.

Mme Béatrice Fraiteur est convaincue qu'il serait utile que le gouvernement régional puisse participer à ces réunions au niveau européen avec un message fort du Parlement bruxellois.

Quant à l'application du Protocole de Kyoto, l'auteur de la proposition de résolution rappelle qu'elle a déposé une seconde proposition relative à la mise en œuvre du Protocole de Kyoto qui a été renvoyée en commission de l'environnement.

Elle demande à ses collègues de faire diligence pour ne pas arriver comme les carabiniers d'Offenbach avec une proposition qui est un acte symbolique, mais néanmoins important.

Mme Magda De Galan estime que, pour être efficace, il faut avoir des arguments percutants.

In elk geval moet de subcommissie een voorstel klaar hebben voor de verenigde commissies. Ook artikel 29.2 van het reglement kan ingeroepen worden. Krachtens dit artikel kunnen de commissieleden besluiten dat er wetgevend opgetreden moet worden en kunnen zij een voorstel van ordonnantie of van resolutie opstellen zonder dat de Raad dat eerst in overweging genomen heeft, op voorwaarde dat twee derde van de leden van de commissies achter dit voorstel staan.

De heer Michel Van Roye vreest dat deze hypothese weinig geloofwaardig is. Bovendien zal het zeer moeilijk zijn om een tweederdemeerderheid in de verenigde commissies te vinden.

De heer François Roelants du Vivier meent dat als sommige commissieleden te veel in detail willen treden, er nooit een consensus over een voorstel gevonden zal worden. De standpunten zijn duidelijk bepaald tijdens de vergadering van de verenigde commissies.

Hij deelt mee dat de Kamer en de Senaat zeer binnenkort het onderwerp zullen behandelen en herinnert aan de verantwoordelijkheid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest inzake de uitvoering van het protocol van Kyoto in het kader van zijn bevoegdheden. Dit aspect zal binnenkort in de commissie voor het leefmilieu uitvoeriger aan bod komen.

Mevr. Magda De Galan is ervan overtuigd dat het nuttig kan zijn om in twee fasen te werk te gaan, opdat de gewestregering invloed zou kunnen uitoefenen op de beslissingen op Belgisch niveau. Zij herinnert eraan dat België binnen enkele dagen het voorzitterschap van de Europese Unie zal waarnemen. Mevr. Vera Dua zal daar verantwoordelijk zijn voor milieu-aangelegenheden, de heer Michel Foret zal de vergaderingen over het klimaat voorzitten en de heer Didier Gosuin de vergaderingen over de verpakkingen en het lawaai.

Mevr. Béatrice Fraiteur is ervan overtuigd dat het nuttig zou zijn mocht de gewestregering kunnen deelnemen aan deze Europese vergaderingen en een krachtig signaal van het Brussels parlement bezorgen.

In verband met de toepassing van het protocol van Kyoto herinnert de indiener van het voorstel van resolutie eraan dat zij een tweede voorstel inzake de uitvoering van het protocol van Kyoto ingediend heeft dat naar de commissie voor het leefmilieu verwezen is.

Zij vraagt haar collega's om niet te laat te komen met een voorstel. Het heeft een symbolische waarde maar is toch belangrijk.

Mevr. Magda De Galan vindt dat men sterke argumenten moet hebben om een resultaat te boeken.

M. Michel Van Roye suggère, en tant que rapporteur, de travailler sur la base de la proposition initiale de Mme Fraiteur tout en rappelant qu'il a rédigé des amendements.

Il demande à ses collègues de ne pas considérer la prise de position du président George W. Bush comme un incident anodin.

M. Jean-Pierre Cornelissen souhaite qu'on ne poursuive pas le débat de procédure.

La Présidente relève que, lors de la réunion des commissions réunies, il était significatif que des commissaires, qui n'ont pas toujours le loisir de participer aux travaux des commissions, soient présents pour faire part de leur point de vue. Les propositions de certains sénateurs ont été déposées dans un sénacle qui a une autre sphère de compétences que le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale qui doit se borner à exercer ses propres compétences.

Dans la foulée du Sommet de Rio auquel le Premier ministre et la ministre de l'environnement de l'époque avaient participé, elle tient à souligner l'importance de la mise en œuvre des décisions prises au niveau international.

Déjà en 1993, lors de la présidence belge de l'Union européenne, il avait été relevé qu'il ne fallait pas chercher d'échappatoire aux engagements de Rio.

M. Michel Van Roye souhaite retenir la proposition de la Présidente, de travailler en deux temps, en s'adressant au gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale. Il souligne par ailleurs qu'étant donné l'importance des émissions de gaz à effet de serre des Etats-Unis, ceux-ci ont certainement un impact sur la qualité de la vie en Région bruxelloise.

S'il est vrai que le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale doit se cantonner dans son rôle propre, il rappelle par ailleurs que toute assemblée parlementaire peut se prononcer sur certains faits (lors de la séance plénière du 1er juin 2001, le Conseil a adopté une résolution relative à l'évolution inquiétante des droits fondamentaux en Afghanistan).

M. Mostafa Ouezekhti souligne que les conseillers du ministre ont fait une proposition; il demande qu'on ne surcharge pas trop la proposition de résolution pour qu'elle puisse être acceptée par tous les groupes.

Mme Béatrice Fraiteur rappelle que ce n'est pas au ministre à diriger les travaux des commissions parlementaires.

MM. Mostafa Ouezekhti et Jean-Pierre Cornelissen informent que ce sont les commissaires qui ont souhaité cet

De heer Michel Van Roye stelt als rapporteur voor om op basis van het oorspronkelijke voorstel van mevr. Fraiteur te werken. Hij herinnert er ook aan dat hij amendementen opgesteld heeft.

Hij vraagt zijn collega's om de beslissing van president George W. Bush niet als een banaal feit te beschouwen.

De heer Jean-Pierre Cornelissen vraagt dat men de bespreking over de procedure stopzet.

De voorzitter merkt op dat het tijdens de vergadering van de verenigde commissies veelbetekenend was dat de commissieleden die niet altijd de tijd hebben om de werkzaamheden van de commissies bij te wonen, aanwezig waren om hun standpunt bekend te maken. Enkele senatoren hebben voorstellen ingediend, maar de Brusselse Hoofdstedelijke Raad heeft niet dezelfde bevoegdheden en mag zijn eigen bevoegdheden niet overschrijden.

Zij onderstreept het belang van de uitvoering van de internationale beslissingen van de top van Rio waaraan de eerste minister en de minister belast met leefmilieu hebben deelgenomen.

Reeds in 1993, tijdens het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie, was het duidelijk geworden dat men zich niet moest trachten te onttrekken aan de verbintenissen van Rio.

De heer Michel Van Roye vraagt dat men het voorstel van de voorzitter goedkeurt om in twee fasen te werk te gaan en zich tot de Brusselse Hoofdstedelijke Regering te richten. Hij onderstreept ook dat het hoge emissieniveau van de broeikasgassen van de VS zeker gevolgen heeft voor de kwaliteit van het leven in het Hoofdstedelijk Gewest.

De Brusselse Hoofdstedelijke Raad mag natuurlijk zijn bevoegdheden niet overschrijden maar het lid herinnert eraan dat iedere parlementaire assemblee zich kan uitspreken over bepaalde feiten (tijdens de plenaire vergadering van 1 juni 2001 heeft de Raad een resolutie aangenomen betreffende de verontrustende evolutie van de eerbiediging van de mensenrechten in Afghanistan).

De heer Mostafa Ouezekhti onderstreept dat de adviseurs van de minister een voorstel opgesteld hebben. Hij vraagt dat men niet te veel elementen in het voorstel van resolutie stopt, opdat het door alle fracties goedgekeurd zou kunnen worden.

Mevr. Béatrice Fraiteur herinnert eraan dat het niet de taak van de minister is om de werkzaamheden van de parlementaire commissies te bepalen.

De heren Mostafa Ouezekhti en Jean-Pierre Cornelissen wijzen erop dat het de commissieleden zijn die om deze

apport. Cela ne porte pas atteinte à la séparation des pouvoirs.

Après moult palabres où chacun demeure sur sa position, il est finalement décidé de voir jusqu'ou aboutirait la sous-commission en examinant les différentes propositions à partir de la proposition de résolution de Mme Fraiteur, amendable par les propositions d'amendements de M. Van Roye, qui se fonde en partie sur une proposition de résolution déposée au Sénat par M. Roelants du Vivier. Cela n'a pas empêché Mme Béatrice Fraiteur et M. Michel Van Roye de rechercher de multiples synonymes pour le verbe «condamner», de «stigmatiser» en passant par «déplorer»..., toute chose futile pour les autres commissaires étant donné que cela déforçerait la condamnation implicite.

### Discussion des tirets

M. Michel Van Roye propose de remplacer le deuxième tiret «tenant compte de la signature du Protocole de Kyoto relatif à la réduction des émissions des gaz à effet de serre en 1997 par de nombreux pays dont la Belgique» par «Rappelant que trente-huit pays industrialisés, dont la Belgique et les Etats-Unis d'Amérique, sont convenus à Kyoto de réduire leurs émissions de gaz à effet de serre de 5,2% en moyenne d'ici 2012 par rapport au niveau de 1990, c'est-à-dire de 7,5% pour la Belgique et de 7% pour les Etats-Unis;». Il estime qu'il est important de préciser les engagements de Kyoto en rappelant le consensus international aux Etats-Unis.

Les membres de la sous-commission y consentent.

M. Michel Van Roye suggère de placer le troisième tiret de la proposition avant le deuxième; il est logique de rappeler l'importance de la production de gaz à effet de serre par les Etats-Unis avant de rappeler les engagements postérieurs.

Le député propose de remplacer le quatrième tiret par le dispositif suivant «Considérant que les Etats-Unis produisent quelque 25% des émissions totales de dioxyde de carbone, le principal polluant couvert par le Protocole de Kyoto, et sont ainsi les premiers producteurs de gaz à effet de serre et que ceci n'est donc pas sans effet environnemental dans la Région de Bruxelles-Capitale;»

M. François Roelants du Vivier propose plutôt de conserver la fin du quatrième tiret de Mme Fraiteur «mais aussi qu'ils exportent une grande partie de leur production» plutôt que les mots «et que ceci n'est donc pas sans effet environnemental dans la Région de Bruxelles-Capitale» car l'exportation des gaz à effet de serre a des répercussions plus vastes. Cet amendement, tel que sous-amendé, est accepté.

bijdrage gevraagd hebben. Dat doet geen afbreuk aan het principe van de scheiding der machten.

Na een uitgebreide gedachtewisseling waarbij iedereen bij zijn standpunt blijft, wordt uiteindelijk beslist om de subcommissie haar werk te laten doen. De verschillende voorstellen zullen besproken worden uitgaande van het voorstel van resolutie van mevr. Fraiteur. De tekst kan gewijzigd worden door de voorstellen van amendement van de heer Van Roye, die zich gedeeltelijk geïnspireerd heeft op het voorstel van resolutie dat de heer Roelants du Vivier in de Senaat ingediend heeft. Desalniettemin hebben mevr. Béatrice Fraiteur en de heer Michel Van Roye tal van synoniemen gezocht voor het werkwoord «veroordelen» (onder andere «betreuren» «hekelen»). Volgens de andere commissieleden doet dat niet terzake, want dat zou de impliciete veroordeling alleen maar uithollen.

### Bespreking van de streepjes

De heer Michel Van Roye stelt voor om het tweede streepje «ermee rekening houdend dat talrijke landen, waaronder België, in 1997 het Protocol van Kyoto inzake de reductie van de emissies van broeikasgassen ondertekend hebben» te vervangen door «eraan herinnerend dat achtendertig industrielanden, waaronder België en de Verenigde Staten, in Kyoto overeengekomen zijn om hun emissies van broeikasgassen tegen 2012 met gemiddeld 5,2% te verminderen ten opzichte van het niveau van 1992, te weten 7,5% voor België en 7% voor de Verenigde Staten». Hij vindt het belangrijk de verbintenissen van Kyoto te preciseren en de VS aan de internationale consensus te herinneren.

De leden van de subcommissie zijn het daarmee eens.

De heer Michel Van Roye stelt voor om het derde streepje van het voorstel voor het tweede streepje te plaatsen. Het is logischer eerst te herinneren aan de hoge productie van broeikasgassen door de VS en daarna aan de later aangegeven verbintenissen.

De volksvertegenwoordiger stelt voor om het vierde streepje door de volgende bepaling te vervangen : «overwegende dat de Verenigde Staten zowat 25% produceren van de totale emissies van koolstofdioxide, welke de voornaamste verontreinigende stof is waarover sprake in het Protocol van Kyoto, en dat ze aldus de grootste producenten zijn van broeikasgassen en dat zulks gevolgen heeft voor het milieu in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest».

De heer François Roelants du Vivier vindt het beter om het slot van het vierde streepje van mevr. Béatrice Fraiteur «maar ook dat ze een groot deel van hun productie uitvoeren» te behouden, in de plaats van «en dat zulks gevolgen heeft voor het milieu in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest», want het exporteren van broeikasgassen heeft ruimere gevolgen. Het aldus gesubamendeerde amendement wordt aanvaard.

Les commissaires, membres de la sous-commission, s'accordent pour suggérer de remplacer le cinquième tiret par «Considérant que le nouveau gouvernement des Etats-Unis d'Amérique a rejeté le Protocole de Kyoto et que le Président des Etats-Unis, George W. Bush, a argué du fait que la mise en œuvre du Protocole de Kyoto entraînerait des pertes d'emplois et serait préjudiciable à l'économie des Etats-Unis, alors que des pays en développement en seraient exclus et exemptés de l'obligation d'assainir l'environnement, arguments qui ont été réfutés par les scientifiques, notamment de vingt-sept universités;». Cette modification provient à la fois d'un tiret repris de la proposition de résolution relative à la nécessité pour les Etats-Unis d'Amérique de respecter les objectifs du Protocole de Kyoto, déposée par M. François Roelants du Vivier au Sénat de Belgique le 25 avril 2001, et d'une proposition d'amendement de M. Michel Van Roye qui suggérerait d'ajouter un tiret «Considérant que des scientifiques de vingt-sept universités ont réfuté les arguments de M. George W. Bush qui d'une part met en doute le lien entre pollution et réchauffement et d'autre part soutient que la mise en œuvre du Protocole de Kyoto entraînerait des pertes d'emplois et serait préjudiciable à l'économie des Etats-Unis alors que des pays en voie de développement seraient exclus et exemptés de l'obligation d'assainir l'environnement».

Plusieurs commissaires proposent de supprimer le sixième tiret de la proposition initiale : «Vu le souci constant du Parlement et du gouvernement régional de préserver la qualité de vie pour tous et pour les générations futures». Il ne faut pas oublier que la Belgique a signé Rio et que les gaz à effet de serre augmentent depuis lors; on n'est pas irréprochable en Région de Bruxelles-Capitale non plus.

Mme Magda De Galan et M. Mostafa Ouezekhti suggèrent également de supprimer le tiret suivant pour la même raison ; il ne faut pas s'ériger en donneurs de leçons quand les engagements ne sont pas totalement respectés. Le tiret commençant par les mots «Convaincus de l'urgence prendre des mesures adéquates en matière de politique climatique ...» et se terminant par les mots «des déplacements massifs de population, etc.» est supprimé.

Le dernier tiret des considérants est modifié pour rappeler que l'intérêt de la Région à la protection de l'environnement est constant; après les mots «l'intérêt» on rajoute le mot «constant».

Il est également rappelé que cette préoccupation et cet intérêt constant porté à la protection de l'environnement le sont dans le sens du développement durable et dès lors après les mots «la protection de l'environnement général»,

De leden van de commissie die lid zijn van de subcommissie stellen eensgezind voor om het vijfde streepje te vervangen door «overwegende dat de nieuwe regering van de Verenigde Staten van Amerika het Protocol van Kyoto heeft verworpen en dat de President van de Verenigde Staten, George W. Bush, heeft aangevoerd dat de uitvoering van het Protocol van Kyoto banen zou kosten en nadelig zou zijn voor de economie van de Verenigde Staten terwijl ontwikkelingslanden hiervan zouden worden uitgesloten en vrijgesteld zouden worden van de verplichting om hun leefmilieu te saneren, – welke argumenten door de wetenschappers, onder meer van zeventwintig universiteiten, worden verworpen». Deze wijziging is gebaseerd op een streepje uit het voorstel van resolutie over de noodzaak dat de Verenigde Staten van Amerika de doelstelling van het protocol van Kyoto in acht nemen, dat de heer François Roelants du Vivier in de Senaat op 25 april 2001 ingediend heeft, en op een voorstel van amendement van de heer Michel Van Roye, luidend: «Overwegende dat wetenschappers van zeventwintig universiteiten de argumenten verworpen hebben van de heer George W. Bush, die enerzijds het verband tussen de verontreiniging en de opwarming in twijfel trekt en anderzijds aanvoert dat de uitvoering van het Protocol van Kyoto banen zou kosten en nadelig zou zijn voor de economie van de Verenigde Staten terwijl ontwikkelingslanden uitgesloten en vrijgesteld zouden worden van de verplichting om hun leefmilieu te saneren».

Verschillende leden stellen voor om het zesde streepje van het oorspronkelijke voorstel te schrappen: «Gezien het voortdurende streven van het Parlement en de gewestregering om de kwaliteit van het bestaan voor iedereen en voor de toekomstige generaties te vrijwaren». Men mag niet vergeten dat België het verdrag van Rio ondertekend heeft en dat de emissie van broeikasgassen sindsdien is blijven stijgen. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gaat ook niet vrijuit.

Mevr. Magda De Galan en de heer Mostafa Ouezekhti stellen eveneens voor om het volgende streepje om dezelfde redenen te schrappen. Men moet een ander de les niet spellen, als de verbintenissen niet helemaal nagekomen worden. Het streepje dat begint met de woorden «Ervan overtuigd dat er dringend adequate maatregelen inzake klimaatbeleid moeten worden genomen» en eindigt met de woorden «met volksverhuizingen tot gevolg, enz.» vervalt.

Het laatste streepje van de consideransen wordt gewijzigd om eraan te herinneren dat het Gewest voortdurend belang hecht aan de bescherming van het leefmilieu; tussen het woord «Gewest» en het woord «hecht» wordt het woord «voortdurend» ingevoegd.

Er wordt ook aan herinnerd dat dit belang dat voortdurend gehecht wordt aan de bescherming van het leefmilieu in het kader van de duurzame ontwikkeling past. De commissieleden stellen dan ook voor om na de woorden «de

les commissaires proposent de rajouter les mots «pour le bien de sa population et des générations futures».

En ce qui concerne les demandes, les commissaires s'accordent pour remplacer les trois tirets par de nouveaux tirets.

Les deux premiers deviennent :

- «de mettre tout en œuvre pour faire ratifier par le Conseil le Protocole de Kyoto, et de prendre, en concertation avec les deux autres Régions et l'Etat fédéral, toutes les mesures relevant de ses compétences et visant à concrétiser les engagements souscrits»;
- «d'inciter le gouvernement fédéral à saisir l'opportunité de la prochaine présidence de l'Union européenne pour engager l'ensemble des pays de l'Union, dont la Belgique, à ratifier le Protocole de Kyoto et prendre les mesures adéquates en vue d'atteindre les objectifs fixés»;

Les tirets suivants ont donné lieu à des discussions oiseuses.

Mme Magda De Galan, MM. François Roelants du Vivier, Jean-Pierre Cornelissen et Mostafa Ouezekhti estimant que la force du tiret suivant était plus grande qu'une condamnation explicite :

«— demande que le gouvernement rappelle au sein de la Conférence interministérielle de l'environnement ainsi qu'au gouvernement fédéral qu'aucun Etat, fût-ce la première puissance mondiale, ne peut s'arroger, seul, le droit de remettre en cause un accord international d'ores et déjà signé»;

Mme Béatrice Fraiteur et M. Michel Van Roye ne souhaitant pas marquer leur accord avec ce tiret car ils voulaient qu'il soit plus explicite.

A la recherche d'un consensus, M. François Roelants du Vivier suggère de supprimer les mots «de la Conférence interministérielle de l'environnement ainsi qu'». Il soumet encore trois autres tirets sur lequel un consensus sera trouvé au sein de la sous-commission :

- «— qu'il promeuve la recherche et développement dans le secteur de l'énergie : en matière d'économies d'énergie et de technologies et de processus dans le secteur de l'industrie, du logement, des transports et du secteur tertiaire;
- que le prochain Plan fédéral de développement durable tienne davantage compte de la mobilité et des spécificités urbaines;
- qu'il utilise une concertation avec les secteurs concernés afin de définir les mesures concrètes à prendre pour

bescherming van het leefmilieu in het algemeen» de woorden «voor het welzijn van de bevolking en van de toekomstige generaties».

De commissieleden zijn het erover eens om de drie streepjes met de vragen door nieuwe streepjes te vervangen.

De eerste twee streepjes worden :

- «alles in het werk te stellen om de Raad het Protocol van Kyoto te laten bekrachtigen en, in overleg met de twee andere Gewesten en de federale Staat, alle maatregelen te treffen die onder haar bevoegdheid ressorteren om de onderschreven verbintenissen na te komen»;
- «de federale Regering ertoe aan te zetten om naar aanleiding van het komende Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie van de gelegenheid gebruik te maken om alle landen van de Europese Unie, waaronder België, ertoe aan te sporen om het Protocol van Kyoto te bekrachtigen en alle passende maatregelen te treffen om de daarin gestelde doelstellingen te bereiken»;

Over de volgende streepjes zijn discussies gevoerd die tot niets geleid hebben.

Mevr. Magda De Galan, de heren François Roelants du Vivier, Jean-Pierre Cornelissen en Mostafa Ouezekhti vinden dat het volgende streepje sterker is dan een expliciete veroordeling :

«— vraagt de regering om de interministeriële conferentie voor leefmilieu en de federale regering eraan te herinneren dat geen enkele Staat, ook niet het machtigste land van de wereld, zich het recht mag toe-eigenen om een reeds gesloten internationale overeenkomst op te zeggen»;

mevr. Béatrice Fraiteur en de heer Michel Van Roye zijn het niet eens met dit streepje omdat het niet expliciet genoeg is.

Om een consensus te bereiken, stelt de heer François Roelants du Vivier voor om de woorden «om de interministeriële conferentie voor leefmilieu en» te schrappen. Hij stelt nog drie andere streepjes voor waarover een consensus in de subcommissie gevonden zal worden:

- «— het onderzoek en de ontwikkeling in de energiesector te bevorderen op het vlak van de energiebesparing, de technologieën en processen in de industriële sector, de huisvesting, het vervoer en de tertiaire sector;
- aan te bevelen dat er in het volgende federale plan voor duurzame ontwikkeling meer rekening gehouden wordt met de mobiliteit en de specifieke stedelijke kenmerken;
- overleg te plegen met de betrokken sectoren om te bepalen welke concrete maatregelen moeten worden geno-

diminuer l'émission de gaz à effet de serre dans la Région de Bruxelles-Capitale;».

Sur ce dernier tiret, Mme Magda De Galan suggère de remplacer «avec les secteurs concernés» par les mots «milieux économiques et sociaux et les syndicats».

Les commissaires approuvent ces derniers tirets.

M. François Roelants du Vivier propose de modifier le titre de la proposition par le dispositif suivant «Proposition de résolution relative à la nécessité de ratifier dans les meilleurs délais le Protocole de Kyoto».

Cet intitulé n'étant pas des plus adéquats, il n'est pas approuvé par l'ensemble de la sous-commission, il est mis en attente ainsi que le tiret qui condamne de manière implicite l'attitude de la première puissance mondiale.

Mme Béatrice Fraiteur et M. Michel Van Roye insistent sur leurs réticences.

M. François Roelants du Vivier réitère que la sous-commission était chargée de chercher un compromis pour mettre à la fois le doigt sur l'attitude des Etats-Unis et sur ce qu'il faut entreprendre ici pour assurer la mise en œuvre du Protocole de Kyoto.

On reviendra sur le Protocole de Kyoto lorsque le projet d'ordonnance du gouvernement sera déposé sur le Bureau de l'assemblée. A ce stade-ci, il s'agit de donner quelques pistes avant la prise de présidence de l'Union européenne par la Belgique.

Mme Magda De Galan va dans le même sens que son collègue; si on butte sur des obsessions maladroites, le Bureau élargi n'acceptera pas d'inscrire le point à l'ordre du jour d'une séance plénière antérieure à la présidence belge de l'Union européenne.

#### **IV. Examen de la proposition d'amendement élaborée en sous-commission**

M. Alain Adriaens se demande s'il ne serait pas opportun de poursuivre l'examen de cette proposition de résolution en commission de l'environnement.

La Présidente informe le député qu'il faudrait que ce renvoi se fasse en séance plénière.

M. François Roelants du Vivier signale que le Sénat entame l'examen du projet de loi relatif à la ratification du Protocole de Kyoto en ce jour. Il se demande s'il ne serait

men om de emissie van broeikasgassen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verminderen;».

Mevr. Magda De Galan stelt voor om in dit laatste streepje de woorden «de betrokken sectoren» te vervangen door de woorden «de bedrijfswereld en de sociale partners en de vakbonden».

De commissieleden stemmen in met deze laatste streepjes.

De heer François Roelants du Vivier stelt voor om het opschrift van het voorstel als volgt te vervangen: «Voorstel van resolutie betreffende de noodzaak om het protocol van Kyoto zo spoedig mogelijk te bekrachtigen».

Dit opschrift is niet erg geschikt. Het wordt niet door de voltallige subcommissie goedgekeurd. Een beslissing daarover zal later genomen worden, alsmede over het streepje dat de houding van het machtigste land van de wereld impliciet veroordeelt.

Mevr. Béatrice Fraiteur en de heer Michel Van Roye benadrukken hun bezwaren.

De heer François Roelants du Vivier herhaalt dat de subcommissie ermeê belast was om een compromis te vinden over een tekst waarin zowel de houding van de VS aan de kaak gesteld wordt als waarin bepaald wordt wat gedaan moet worden om het protocol van Kyoto uit te voeren.

Het protocol van Kyoto komt opnieuw op de agenda wanneer het ontwerp van ordonnantie van de regering bij de assemblee ingediend zal worden. Nu gaat het erom om enkele suggesties te doen voor het begin van het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie.

Mevr. Magda De Galan is het eens met haar collega. Indien men tegen beter weten in blijft vasthouden aan bepaalde punten, zal het Bureau in uitgebreide samenstelling niet bereid zijn om het voorstel op de agenda te plaatsen van een plenaire vergadering voor het begin van het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie.

#### **IV. Bespreking van het voorstel van amendement zoals opgesteld door de subcommissie**

De heer Alain Adriaens vraagt of het niet beter zou zijn om de bespreking van dit voorstel van resolutie in de commissie voor leefmilieu voort te zetten.

De voorzitter zegt dat de plenaire vergadering over deze verwijzing zou moeten beslissen.

De heer François Roelants du Vivier wijst erop dat de Senaat vandaag begint met de bespreking van het wetsontwerp houdende instemming met het protocol van Kyoto.

pas judicieux de joindre la discussion de la proposition de résolution et du projet d'ordonnance relatif à la ratification du Protocole de Kyoto.

La Présidente est d'avis qu'il ne faut pas retarder la discussion de la proposition de résolution; on ne sait pas quand ce projet d'ordonnance sera déposé sur le bureau de l'assemblée (un avis du Conseil d'Etat est requis).

M. Michel Van Roye souligne que si la proposition de M. François Roelants du Vivier est acceptée, il faudrait supprimer le premier tiret des demandes au gouvernement relatif à la ratification rapide du Protocole de Kyoto étant donné que l'adoption du projet d'ordonnance et de la proposition en séance plénière serait concomitante.

Le député rappelle par ailleurs que pour sa part il tient toujours à trouver un synonyme de «condamne», que ce soit le mot «stigmatise» ou un autre pour condamner l'attitude de George W. Bush.

La Présidente rappelle qu'un consensus a été obtenu à ce niveau-là en sous-commission et que la condamnation implicite de la première puissance mondiale au troisième tiret des demandes est plus forte.

M. Michel Van Roye répète que son groupe veut qu'on condamne explicitement l'attitude du président américain.

Les Présidents proposent de remplacer l'intitulé par l'amendement suivant :

«Proposition de résolution relative à la nécessité de maintenir les engagements internationaux pris lors de la signature du Protocole de Kyoto en 1997».

La Présidente rappelle que, hormis l'intitulé, les différents groupes ont marqué leur accord sur la proposition de la sous-commission.

M. Alain Adriaens ne voit pas les signatures sous la proposition de la sous-commission. Il rappelle que les commissions réunies peuvent discuter de cette proposition et l'amender. Il croit savoir que Mme Béatrice Fraiteur a rédigé des amendements.

Mme Béatrice Fraiteur informe qu'elle se bornera à proposer un amendement à l'intitulé visant à le remplacer par la disposition suivante : «Proposition de résolution relative à la portée universelle du Protocole de Kyoto».

Pour le reste, l'auteur de la proposition de résolution peut marquer son accord sur la proposition de compromis issue du travail de la sous-commission.

Zou het niet beter zijn het voorstel van resolutie en het ontwerp van ordonnantie houdende instemming met het protocol van Kyoto samen te bespreken?

De voorzitter meent dat de bespreking van het voorstel van resolutie geen vertraging mag oplopen. Wij weten niet wanneer dit ontwerp van ordonnantie bij de assemblee ingediend zal worden (het advies van de Raad van State is vereist).

De heer Michel Van Roye onderstreept dat, indien het voorstel van de heer François Roelants du Vivier aanvaard wordt, het eerste streepje met betrekking tot de snelle ratificatie van het protocol van Kyoto in het gedeelte met de vragen aan de regering geschrapt zou moeten worden, aangezien het ontwerp van ordonnantie en het voorstel op hetzelfde ogenblik in de plenaire vergadering goedgekeurd zouden worden.

De volksvertegenwoordiger herinnert er voorts aan dat hij nog altijd een synoniem zoekt voor «veroordeelt» (bijvoorbeeld «hekel» of een ander woord), om de beslissing van George W. Bush te veroordelen.

De voorzitter herinnert eraan dat er daarover een consensus bereikt is in de subcommissie en dat de impliciete veroordeling van het machtigste land ter wereld in het derde streepje van de vragen, zwaarder weegt.

De heer Michel Van Roye herhaalt dat zijn fractie wenst dat de houding van de Amerikaanse president uitdrukkelijk veroordeeld wordt.

De voorzitters stellen voor om het opschrift door middel van het volgende amendement te vervangen :

«Voorstel van resolutie betreffende de noodzaak om de internationale verbintenissen die aangeaan zijn bij de ondertekening van het protocol van Kyoto in 1997 na te komen».

De voorzitter herhaalt dat, met uitzondering van het opschrift, de verschillende fracties ingestemd hebben met het voorstel van de subcommissie.

De heer Alain Adriaens ziet geen handtekeningen staan onder het voorstel van de subcommissie. Hij herinnert eraan dat de verenigde commissies dit voorstel kunnen bespreken en amenderen. Hij meent te weten dat mevr. Béatrice Fraiteur amendementen opgesteld heeft.

Mevr. Béatrice Fraiteur deelt mee dat zij enkel bij wege van een amendement zal voorstellen om het opschrift als volgt te vervangen: «Voorstel van resolutie betreffende de universele draagwijdte van het protocol van Kyoto».

Voor de rest is de indiener van het voorstel van resolutie het eens met het compromis dat de subcommissie bereikt heeft.



M. Jean-Pierre Cornelissen est d'avis que la forme ne doit pas tuer le fond. A force d'ergoter, le Conseil ne prendrait plus position sur ce point.

M. Michel Van Roye insiste : il faut condamner M. George W. Bush !

Mme Adelheid Byttebier souhaite qu'on finalise la proposition de résolution. La députée a manifesté la semaine dernière contre l'attitude de George W. Bush envers plusieurs engagements internationaux. Elle estime que la formulation reprise dans la proposition de résolution qui rappelle qu'«aucun Etat, fût-ce la première puissance mondiale, ne puisse s'arroger, seul, le droit de remettre en cause un accord international d'ores et déjà signé» est très forte.

Ces dernières semaines, la députée reconnaît qu'elle a craint que l'Europe serait trop frileuse quant à ses engagements relatifs au Protocole de Kyoto. Elle est rassurée.

Il est important que le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale émette un signal fort pour que nous soyons les premiers – contrairement à ce qui a été affirmé dans la presse – à rappeler l'engagement des entités fédérées, de l'Etat fédéral, ainsi que d'autres pays.

La Présidente estime que l'amendement relatif à l'intitulé proposé par Mme Béatrice Fraiteur est acceptable.

M. Alain Adriaens ne peut marquer son accord avec la proposition élaborée en sous-commission. Ce compromis découle d'un mélange scabreux des deux propositions de résolution introduites par Mme Béatrice Fraiteur. A ce sujet, le député souhaiterait savoir si l'auteur retire sa seconde proposition.

Quant au fond, M. Alain Adriaens estime que les parlementaires ne doivent pas rappeler les engagements du gouvernement régional par le biais d'une proposition de résolution. Il tient à marquer son inquiétude notamment quant à la politique menée en matière d'énergie en Région bruxelloise tout en soulignant que le projet d'ajustement budgétaire propose une diminution des budgets consacrés à l'énergie alors que nul n'ignore l'importance de l'URE pour répondre aux engagements du Protocole de Kyoto.

M. Rudi Vervoort signale à l'attention de son collègue que le secrétaire d'Etat Olivier Deleuze s'attèle à la tâche.

M. Alain Adriaens relève que la proposition de résolution ne reprend que des demandes adressées au gouvernement fédéral alors que le gouvernement régional a également sa part dans la mise en œuvre du Protocole de Kyoto. Il ne peut approuver ce compromis boiteux.

Mme Béatrice Fraiteur comprend la réaction de M. Alain Adriaens tout en signalant que c'est le même député

De heer Jean-Pierre Cornelissen is van mening dat de vorm de inhoud niet mag doen vergeten. Als men blijft muggenziften, zal de Raad geen standpunt meer innemen.

De heer Michel Van Roye dringt erop aan dat de heer George W. Bush veroordeeld wordt.

Mevr. Adelheid Byttebier wenst dat men eindelijk een akkoord bereikt over het voorstel van resolutie. De volksvertegenwoordigster heeft vorige week betoogd tegen de beslissing van George W. Bush om verschillende internationale verbintenissen niet meer na te komen. Zij meent dat de formulering in het voorstel van resolutie «dat geen enkele Staat, ook niet het machtigste land van de wereld, zich het recht mag toe-eigenen om een reeds gesloten internationale overeenkomst op te zeggen» zeer sterk is.

De volksvertegenwoordigster geeft toe dat ze de voorbije weken gevreesd heeft voor de inzet van Europa om zijn verbintenissen in het kader van het protocol van Kyoto na te komen. Zij is gerustgesteld.

Het is belangrijk dat de Brusselse Hoofdstedelijke Raad een duidelijk signaal geeft opdat wij de eersten zouden zijn – in tegenstelling tot wat de pers beweert – die herinneren aan de verbintenis van de deelgebieden, de federale Staat en andere landen.

De voorzitter meent dat het amendement op het opschrift van mevr. Béatrice Fraiteur aanvaard kan worden.

De heer Alain Adriaens is het niet eens met het voorstel dat de subcommissie opgesteld heeft. Het compromis is een schandelijk slechte mengeling van de twee voorstellen van resolutie die mevr. Béatrice Fraiteur ingediend heeft. De volksvertegenwoordiger vraagt in dit verband of de indier haar tweede voorstel intrekt.

In verband met de inhoud wijst de heer Alain Adriaens erop dat de parlementsleden de verbintenissen van de gewestregering niet in herinnering moeten brengen via een voorstel van resolutie. Hij maakt zich bijvoorbeeld zorgen over het energiebeleid van het Hoofdstedelijk Gewest. In het ontwerp van begrotingsaanpassing verminderen de middelen voor de energie, terwijl iedereen weet hoe belangrijk het rationele energiegebruik is om de verbintenissen van het protocol van Kyoto na te komen.

De heer Rudi Vervoort zegt aan zijn collega dat staatssecretaris Olivier Deleuze zich daarmee bezighoudt.

De heer Alain Adriaens stelt vast dat er in het voorstel van resolutie enkel vragen tot de federale regering gericht worden, hoewel de gewestregering ook voor een deel verantwoordelijk is voor de uitvoering van het protocol van Kyoto. Hij kan dit gebrekkige compromis niet goedkeuren.

Mevr. Béatrice Fraiteur begrijpt de reactie van de heer Alain Adriaens, maar ze voegt eraan toe dat ze van hem,

qui lui a appris par sa longue expérience dans l'opposition qu'il vaut mieux adopter une solution de compromis que rien du tout.

Elle informe par ailleurs qu'elle ne retire pas sa deuxième proposition de résolution qui sera discutée prochainement en commission de l'environnement.

### Votes

#### *Intitulé*

L'amendement proposé par Mme Béatrice Fraiteur est adopté par 14 voix et 2 abstentions.

M. Alain Adriaens justifie l'abstention de son groupe. Celui-ci ne peut admettre un compromis boiteux et creux alors qu'il convenait de prendre une position forte. Son groupe assure le quorum car il s'agit d'une proposition émanant de l'assemblée et non du gouvernement.

#### *Amendement proposé par la sous-commission*

L'amendement élaboré en sous-commission est adopté par 14 voix contre 2.

### Vote sur l'ensemble

La proposition, telle qu'amendée, est adoptée par 14 voix contre 2.

Confiance est faite au rapporteur pour la rédaction du rapport.

*Le Rapporteur,*

*Les Présidents,*

Michel VAN ROYE

Magda DE GALAN  
et François ROELANTS du VIVIER

vanuit zijn ruime ervaring als oppositielid, ook geleerd heeft dat een compromis beter is dan helemaal niets.

Zij deelt ook mee dat zij haar tweede voorstel van resolutie niet intrekt. Het zal binnenkort in de commissie voor leefmilieu besproken worden.

### Stemmingen

#### *Opschrift*

Het amendement ingediend door mevr. Béatrice Fraiteur wordt aangenomen met 14 stemmen, bij 2 onthoudingen.

De heer Alain Adriaens geeft een toelichting bij de onthouding van zijn fractie. Zij kan niet instemmen met een gebrekkig en inhoudsloos compromis, terwijl er nood was aan een sterk standpunt. Zijn fractie zorgt ervoor dat het vereiste quorum aanwezig is omdat het om een voorstel van de assemblee gaat en niet van de regering.

#### *Amendement voorgesteld door de subcommissie*

Het amendement opgesteld door de subcommissie wordt aangenomen met 14 stemmen tegen 2.

### Stemming over het geheel

Het geamendeerde voorstel wordt aangenomen met 14 stemmen tegen 2.

Vertrouwen wordt geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van het verslag.

*De Rapporteur,*

*De Voorzitters,*

Michel VAN ROYE

Magda DE GALAN  
en François ROELANTS du VIVIER

**Texte adopté par la commission****PROPOSITION DE RESOLUTION****relative à la portée universelle  
du Protocole de Kyoto**

Le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale,

- Conscient de l'importance environnementale majeure de la problématique des émissions de gaz à effet de serre ainsi qu'elle a été mise en exergue par la Conférence de Rio en 1992;
- Rappelant que trente-huit pays industrialisés, dont la Belgique et les Etats-Unis d'Amérique, sont convenus à Kyoto de réduire leurs émissions de gaz à effet de serre de 5,2% en moyenne d'ici 2012 par rapport au niveau de 1990, c'est-à-dire de 7,5% pour la Belgique et de 7% pour les Etats-Unis;
- Considérant que les Etats-Unis produisent quelque 25% des émissions totales de dioxyde de carbone, le principal polluant couvert par le Protocole de Kyoto, et sont ainsi les premiers producteurs de gaz à effet de serre, mais aussi qu'ils exportent une grande partie de leur production;
- Considérant que le nouveau gouvernement des Etats-Unis d'Amérique a rejeté le Protocole de Kyoto et que le Président des Etats-Unis, George W. Bush, a argué du fait que la mise en œuvre du Protocole de Kyoto entraînerait des pertes d'emplois et serait préjudiciable à l'économie des Etats-Unis, alors que des pays en développement en seraient exclus et exemptés de l'obligation d'assainir l'environnement, arguments qui ont été réfutés par les scientifiques, notamment de vingt-sept universités;
- Conscient de l'importance d'un consensus mondial en vue d'obtenir une réduction effective des gaz à effet de serre;
- Désireux de rappeler l'intérêt constant que notre Région porte à la protection de l'environnement en général pour le bien de sa population et des générations futures, ainsi qu'à la réduction de la production et de l'émission de polluants divers;

Demande au Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale;

- qu'il mette tout en œuvre pour faire ratifier par le Conseil le Protocole de Kyoto, et prenne, en concerta-

**Tekst aangenomen door de commissie****VOORSTEL VAN RESOLUTIE****betreffende de universele draagwijdte van  
het Protocol van Kyoto**

De Brusselse Hoofdstedelijke Raad,

- Bewust van de verstrekkende gevolgen van de emissies van broeikasgassen voor het leefmilieu, die tijdens de Conferentie van Rio in 1992 in het licht zijn gesteld;
- Eraan herinnerend dat achtendertig industrielanden, waaronder België en de Verenigde Staten, in Kyoto overeengekomen zijn om hun emissies van broeikasgassen tegen 2012 met gemiddeld 5,2 % te verminderen ten opzichte van het niveau van 1990, te weten 7,5% voor België en 7% voor de Verenigde Staten;
- Overwegende dat de Verenigde Staten zowat 25% produceren van de totale emissies van koolstofdioxide, welke de voornaamste verontreinigende stof is waarover sprake in het Protocol van Kyoto, en dat ze aldus de grootste producenten zijn van broeikasgassen maar ook dat ze een groot deel van hun productie uitvoeren;
- Overwegende dat de nieuwe regering van de Verenigde Staten van Amerika het Protocol van Kyoto heeft verworpen en dat de President van de Verenigde Staten, George W. Bush, heeft aangevoerd dat de uitvoering van het Protocol van Kyoto het verlies van banen met zich zou brengen en schadelijk zou zijn voor de economie van de Verenigde Staten, terwijl de ontwikkelingslanden niet onder het protocol vallen en ontheven zijn van de verplichting om hun leefmilieu te saneren, welke argumenten door de wetenschappers, van onder meer zevenentwintig universiteiten, worden verworpen;
- Bewust van het belang van een wereldwijde consensus om de emissies van broeikasgassen daadwerkelijk te verminderen;
- Verlangend te herinneren aan het belang dat ons Gewest voortdurend hecht aan de bescherming van het leefmilieu in het algemeen voor het welzijn van de bevolking en van de toekomstige generaties en aan de vermindering van de productie en van de emissies van verschillende verontreinigende stoffen;

Vraagt de Brusselse Hoofdstedelijke Regering om:

- alles in het werk te stellen om de Raad het Protocol van Kyoto te laten bekrachtigen en, in overleg met de twee

- tion avec les deux autres Régions et l'Etat fédéral, toutes les mesures relevant de ses compétences et visant à concrétiser les engagements souscrits;
- qu'il incite le Gouvernement fédéral à saisir l'opportunité de la prochaine présidence de l'Union Européenne pour engager l'ensemble des pays de l'Union, dont la Belgique, à ratifier le Protocole de Kyoto et à prendre les mesures adéquates en vue d'atteindre les objectifs fixés;
  - qu'il rappelle au gouvernement fédéral qu'aucun Etat, fût-ce la première puissance mondiale, ne peut s'arroger, seul, le droit de remettre en cause un accord international d'ores et déjà signé;
  - qu'il promeuve la recherche et développement dans le secteur de l'énergie : en matière d'économies d'énergie et de technologies et de processus dans le secteur de l'industrie, le secteur tertiaire, le logement et les transports;
  - qu'il préconise que le prochain Plan fédéral de développement durable tienne davantage compte de la mobilité et des spécificités urbaines ;
  - qu'il se concerte avec les milieux économiques et sociaux concernés afin de définir les mesures concrètes à prendre pour diminuer l'émission de gaz à effet de serre dans la Région de Bruxelles-Capitale.
- andere Gewesten en met de federale Staat, alle maatregelen te treffen die onder haar bevoegdheid ressorteren om de aangegane verbintenissen na te komen;
- de federale Regering ertoe aan te zetten om naar aanleiding van het komende Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie van de gelegenheid gebruik te maken om alle landen van de Europese Unie, waaronder België, ertoe aan te sporen om het Protocol van Kyoto te bekrachtigen en alle passende maatregelen te treffen om de daarin gestelde doelstellingen te bereiken;
  - de federale regering eraan te herinneren dat geen enkele Staat, ook niet het machtigste land van de wereld, zich het recht mag toe-eigenen om een reeds gesloten internationale overeenkomst op te zeggen;
  - het onderzoek en de ontwikkeling in de energiesector te bevorderen op het vlak van de energiebesparing, de technologieën en processen in de industriector, de tertiaire sector, de huisvesting en het vervoer;
  - aan te bevelen dat er in het volgende federale plan voor duurzame ontwikkeling meer rekening gehouden wordt met de mobiliteit en de specifieke stedelijke kenmerken,
  - overleg te plegen met de bedrijfswereld en de sociale partners om te bepalen welke concrete maatregelen moeten worden genomen om de emissie van broeikasgassen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verminderen;

**Annexe****Amendements**

N° 1

«Proposition de résolution relative à la nécessité de ratifier dans les meilleurs délais le Protocole de Kyoto

Le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale,

- Conscient de l'importance environnementale majeure de la problématique des émissions de gaz à effet de serre ainsi qu'elle a été mise en exergue par la Conférence de Rio en 1992;
  - Rappelant que trente-huit pays industrialisés, dont la Belgique et les Etats-Unis d'Amérique, sont convenus à Kyoto de réduire leurs émissions de gaz à effet de serre de 5,2% en moyenne d'ici 2012 par rapport au niveau de 1990, c'est-à-dire de 7,5% pour la Belgique et de 7% pour les Etats-Unis;
  - Considérant que les Etats-Unis produisent quelque 25% des émissions totales de dioxyde de carbone, le principal polluant couvert par le Protocole de Kyoto, et sont ainsi les premiers producteurs de gaz à effet de serre, mais aussi qu'ils exportent une grande partie de leur production;
  - Considérant que le nouveau gouvernement des Etats-Unis d'Amérique a rejeté le Protocole de Kyoto et que le Président des Etats-Unis, George W. Bush, a argué du fait que la mise en œuvre du Protocole de Kyoto entraînerait des pertes d'emplois et serait préjudiciable à l'économie des Etats-Unis, alors que des pays en développement en seraient exclus et exemptés de l'obligation d'assainir l'environnement, arguments qui ont été réfutés par les scientifiques, notamment de vingt-sept universités;
  - Conscient de l'importance d'un consensus mondial en vue d'obtenir une réduction effective des gaz à effet de serre;
  - Désireux de rappeler l'intérêt constant que notre Région porte à la protection de l'environnement en général pour le bien de sa population et des générations futures, ainsi qu'à la réduction de la production et de l'émission de polluants divers;
- Demande au Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale :
- qu'il mette tout en œuvre pour faire ratifier par le Conseil le Protocole de Kyoto, et prendre, en concerta-

**Bijlage****Amendementen**

Nr. 1

«Voorstel van resolutie betreffende de noodzaak om het protocol van Kyoto zo spoedig mogelijk te bekrachtigen

De Brusselse Hoofdstedelijke Raad,

- Bewust van de verstrekkende gevolgen van de emissies van broeikasgassen voor het leefmilieu, die tijdens de Conferentie van Rio in 1992 in het licht zijn gesteld;
  - Eraan herinnerend dat achtendertig industrielanden, waaronder België en de Verenigde Staten, in Kyoto overeengekomen zijn om hun emissies van broeikasgassen tegen 2012 met gemiddeld 5,2 % te verminderen ten opzichte van het niveau van 1990, te weten 7,5% voor België en 7% voor de Verenigde Staten;
  - Overwegende dat de Verenigde Staten zowat 25% produceren van de totale emissies van koolstofdioxide, welke de voornaamste verontreinigende stof is waarover sprake in het Protocol van Kyoto, en dat ze aldus de grootste producenten zijn van broeikasgassen maar ook dat ze een groot deel van hun productie uitvoeren;
  - Overwegende dat de nieuwe regering van de Verenigde Staten van Amerika het Protocol van Kyoto heeft verworpen en dat de President van de Verenigde Staten, George W. Bush heeft aangevoerd dat de uitvoering van het Protocol van Kyoto het verlies van banen zou brengen en schadelijk zou zijn voor de economie van de Verenigde Staten terwijl de ontwikkelingslanden niet onder het Protocol vallen en ontheven zijn van de verplichting om hun leefmilieu te saneren, welke argumenten door de wetenschappers, van onder meer zeventwintig universiteiten, worden verworpen;
  - Bewust van het belang van een wereldwijde consensus om de emissies van broeikasgassen daadwerkelijk te verminderen;
  - Verlangend te herinneren aan het belang dat ons Gewest voortdurend hecht aan de bescherming van het leefmilieu in het algemeen voor het welzijn van de bevolking en van de toekomstige generaties en aan de vermindering van de productie en van de emissies van verschillende verontreinigende stoffen;
- Vraagt de Brusselse Hoofdstedelijke Regering om:
- alles in het werk te stellen om de Raad het Protocol van Kyoto te laten bekrachtigen en, in overleg met de twee

tion avec les deux autres Régions et l'Etat fédéral, toutes les mesures relevant de ses compétences et visant à concrétiser les engagements souscrits;

- qu'il incite le Gouvernement fédéral à saisir l'opportunité de la prochaine présidence de l'Union Européenne pour engager l'ensemble des pays de l'Union, dont la Belgique, à ratifier le Protocole de Kyoto et prendre les mesures adéquates en vue d'atteindre les objectifs fixés;
- qu'il rappelle au gouvernement fédéral qu'aucun Etat, fût-ce la première puissance mondiale, ne peut s'arroger, seul, le droit de remettre en cause un accord international d'ores et déjà signé;
- qu'il promeuve la recherche et développement dans le secteur de l'énergie : en matière d'économies d'énergie et de technologies et de processus dans le secteur de l'industrie, le secteur tertiaire, le logement et les transports;
- qu'il préconise que le prochain Plan fédéral de développement durable tienne davantage compte de la mobilité et des spécificités urbaines;
- qu'il se concerte avec les milieux économiques et sociaux concernés afin de définir les mesures concrètes à prendre pour diminuer l'émission de gaz à effet de serre dans la Région de Bruxelles-Capitale;»

N° 2 (de Mme Magda DE GALAN et M. François ROELANTS du VIVIER)

«Proposition de résolution relative à la nécessité de maintenir les engagements internationaux pris lors de la signature du Protocole de Kyoto en 1997».

N° 3 (de Mme Béatrice FRAITEUR)

**Remplacer l'intitulé par :**

«Proposition de résolution relative à la portée universelle du Protocole de Kyoto».

andere Gewesten en met de federale Staat, alle maatregelen te treffen die onder haar bevoegdheid ressorteren om de aangegane verbintenissen na te komen;

- de federale Regering ertoe aan te zetten om naar aanleiding van het komende Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie van de gelegenheid gebruik te maken om alle landen van de Europese Unie, waaronder België, ertoe aan te sporen om het Protocol van Kyoto te bekrachtigen en alle passende maatregelen te treffen om de daarin gestelde doelstellingen te bereiken;
- de federale regering eraan te herinneren dat geen enkele Staat, ook niet het machtigste land van de wereld, zich het recht mag toe-eigenen om een reeds gesloten internationale overeenkomst op te zeggen;
- het onderzoek en de ontwikkeling in de energiesector te bevorderen op het vlak van de energiebesparing, de technologieën en processen in de industriële sector, de tertiaire sector, de huisvesting en het vervoer;
- aan te bevelen dat er in het volgende federale plan voor duurzame ontwikkeling meer rekening gehouden wordt met de mobiliteit en de specifieke stedelijke kenmerken,
- overleg te plegen met de bedrijfswereld en de sociale partners om te bepalen welke concrete maatregelen moeten worden genomen om de emissie van broeikasgassen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verminderen.

Nr. 2 (van mevr. Magda DE GALAN en de heer François ROELANTS du VIVIER)

«Voorstel van resolutie betreffende de noodzaak om de internationale verbintenissen die aangegaan zijn bij de ondertekening van het protocol van Kyoto in 1997 na te komen».

Nr. 3 (van mevr. Béatrice FRAITEUR)

**Het opschrift als volgt te vervangen :**

«Voorstel van resolutie betreffende de universele draagwijdte van het protocol van Kyoto».

